

2013-2023
ti år på Digitalt museum

ÅRSMELDING 2023

JUSTISMUSEET

Nasjonalt museum for politi, rettsvesen og kriminalomsorg

Innhold

Innledning	3
Solid kunnskapsutvikling.....	4
Relevant formidling	5
Nøkkeltall publikum	5
Nøkkeltall digital formidling	9
Helhetlig samlingsutvikling.....	12
Nøkkeltall samlingsforvaltning.....	12
Trygg ivaretagelse	15
Aktiv samhandling.....	16
Organisasjonsutvikling og økonomi	19
Styret.....	20
Nøkkeltall bemanning	21

**Justismuseet
Kongens gate 95
7012 Trondheim
Tlf. 73 50 03 05**

Org.nr 982 710 995

Omslaget: Objekter fra
Justismuseets samling,
publisert på Digitalt
museum i perioden
2013–23.

Innledning

Fem års virvelvind

De siste fem årene har på mange måter vært en sammenhengende virvelvind for Justismuseet. Både 2018 og i 2019 bød på direktørbytter med de omstillingskostnadene det har for en liten organisasjon. 2020 brakte pandemirestriksjoner, og overtakelse og innflytting i nye lokaler i Det militære sykehus. I 2021 ble det mer pandemi og offisiell åpning av det nye bygget. Pandemiutfordringene strakk seg inn i 2022 som også bød på re-åpning av museets lokaler i Kriminalasylet, og starten på en driftssituasjon med åpent museum i to bygg. Men i all omskifteligheten har det også vært en stabilitet, nemlig de ansatte. Justismuseet lille stab av dedikerte fagpersoner har bestått gjennom hele femårsperioden, kun blitt supplert av nye kolleger som på deltid har vært engasjert som museumsvertskap, og på den måten bidratt til et stadig mer åpent og tilgjengelig museum for publikum.

«Normalår» og vegen videre

I 2023 fikk Justismuseet muligheten til «å lande» litt. Det må ikke forstås som at aktiviteten har vært lav, men 2023 kan nok allikevel betegnes som noe mer av et normalt driftsår enn de foregående, og for organisasjonens del var nok det et litt etterlengtet sådan.

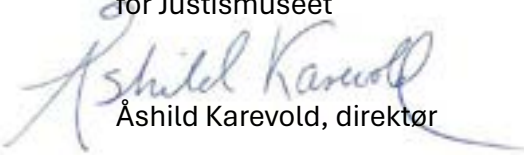
2023 ble blant annet brukt til å sette kursen for årene framover. Justismuseets strategiplan for perioden 2019–2023 var et viktig styringsdokument for å sikre tydelig retning i en periode med store endringer. I 2023 ble strategiplanens arvtaker, *Strategisk handlingsplan 2024–28*, utviklet og vedtatt. Den nye planen er et ambisiøst dokument, godt forankra i Justismuseet anno 2023, som setter høye ambisjoner framtida, for

hvilken rolle Justismuseet skal spille i samfunnet, og for det faglige nivået på alle museets virksomhetsområder.

Med en nysmidd visjon om at Justismuseet skal bidra til at den demokratiske rettsstaten styrkes og utvikles videre, gjennom museumsarbeid av høy faglig kvalitet basert på verdiene *åpen, ansvarlig og modig*¹ – avrunder Justismuseet 2023 og ser fram mot det som kommer i årene framover.

Trondheim, mars 2024
for Justismuseet

Åshild Karevold, direktør

¹ Fra Justismuseets strategiske handlingsplan 2024–28 som kan leses på <https://justismuseet.no/strategi-og-armelding/>

Solid kunnskapsutvikling

Høye krav til faglig grundighet preger Justismuseets arbeid. Som en liten kunnskaps-organisasjon med et bredt oppdrag er det både nødvendig og ønskelig å søke dialog og samarbeid med fagmiljøer og andre aktører utenfor museets fire vegger.

Fagdag i Trondheim fengsel

Justismuseets nye strategiske handlingsplan fastslår at museets samling, som *kilde til kunnskap*, er basen i Justismuseets kunnskapsproduksjon. Systematikken som preger arbeidet med samlingen, både de faktiske objektene, og kunnskapen om dem, og hvordan dette tilgjengeliggjøres og formidles er kunnskapsutvikling i museumsregi.. Også i 2023 har Justismuseet lagt stor vekt på følge opp forskere, forfattere, studenter og andre som tar kontakt for å få mer kunnskap.

En systematisk og utviklingsorientert tilnærming til museets formidlingsarbeid, gjennom stadig dialog med publikum og systematisering av egne erfaringer, er også en sentral del av kunnskapsutviklingen på Justismuseet. Dette arbeidet er viktig når museet skal utvikle relevant og kunnskapsbasert formidling for mangfoldige målgrupper.

Stor oppgavetrenghet og knapp personalressurs har gjort det vanskelig å prioritere større faglige skriveprosjekter i året som har gått. Aktuelle aktiviteter i 2023 som både har hatt til hensikt å øke stabens kunnskap på områder av relevans for Justismuseets arbeid, og å bidra til kunnskapsutvikling basert på Justismuseets eget materiale, har vært:

- En av de ansatte deltok på artikkelskriveseminar i regi av Seksjon for forskning i Norges museumsforbund.
- Justismuseet har deltatt i forskningsgruppen «MUSEAL Museet som alternativ læringsarena» ved Institutt for lærerutdanning ved NTNU.

Andre interne kompetansehevingstiltak:

- En fagdag på Trondheim Fengsel avdeling Nermarka.
- En fagdag/studietur til Saemien sijte på Snåsa
- En felles intern fagdag for alle museumsvertene
- Interne mini-seminarer for staben, hvor eksterne fagfolk har blitt invitert inn til å fortelle om sitt arbeid:
 - internseminar med organisasjonen *For fangers pårørende*
 - internseminar Røde Kors' nettverk etter soning
 - internseminar med Trøndelag Friomsorgskontor
 - foredrag om Erling Rian, Kriminalasylets direktør i krigsårene
- En av de ansatte deltok på seminar på Utøya med tema ungdom og hatprat.

Relevant formidling

Justismuseets visjon, slik den var uttrykt i strategiplanen for 2019–2023 var å være et museum med en fri og uavhengig rolle, og som skulle være et *åpent, aktivitetsbasert museum som formidlet rettstatens verdier*. Og i museets vedtekter framheves barn og unge som en spesielt viktig målgruppe. Dette har lagt rammer for prioritering av formidlingsaktivitetene ved Justismuseet.

PUBLIKUMSUTVIKLING

Den positive trenden med generell økning i besøkstall fortsatte i 2023 med en økning, alle grupper sett under ett på drøyt 5%. Hvis man går mer detaljert til verks med tallene er en tydeligere positiv trend å spore. Økningen er størst når det gjelder strøbesøkende, hvor enkeltbesøkende voksne har økt med over 20% fra 2022, noe som selvfølgelig har positivt effekt for omsetning av billetter og varer i museumsbutikken. Inngangsbilletter ble innført ved utvidelsen i 2021 og overgangen fra gratis inngang har nok vært en liten bremse for publikumsbesøket disse første årene. Men tross økningen av strøbesøkende er det også her Justismuseet har størst potensiale for publikumsutvikling i årene framover. Museet har kapasitet til å ta imot langt flere gjester både på hverdager, helg og i ferie.

I 2023 økte også antallet gjester blant de aller yngste. Tilbudet til barnehagegrupper ble videreutviklet og gjort bedre kjent. Å la barn få lov til å komme til Justismuseet – og å erfare at dette også er *deres* arena – er viktig for å nå Justismuseet overordna målsettinger om at så mange som mulig skal få bli kjent med rettstatens ordninger og grunnleggende verdier.

Antallet elever i undervisningsopplegg er fortsatt høyt, og praktisk talt på same nivå som i 2022. Dette er en illustrasjon på at Justismuseet pr 2023 nok har nådd et maksimalt nivå for hvor mange undervisningsopplegg det var mulig å gjennomføre med den personalressursen museet har til rådighet.

NØKKELTALL PUBLIKUM

	2023	2022	2021	2020	2019
Publikum totalt	7 249	6 902	4 411	4 854	6 583
Antall elever i undervisningsopplegg inkl. DKS	2 906	2 892	2 366	1 750	1 771
Barnehagegarn i grupper	164	45			

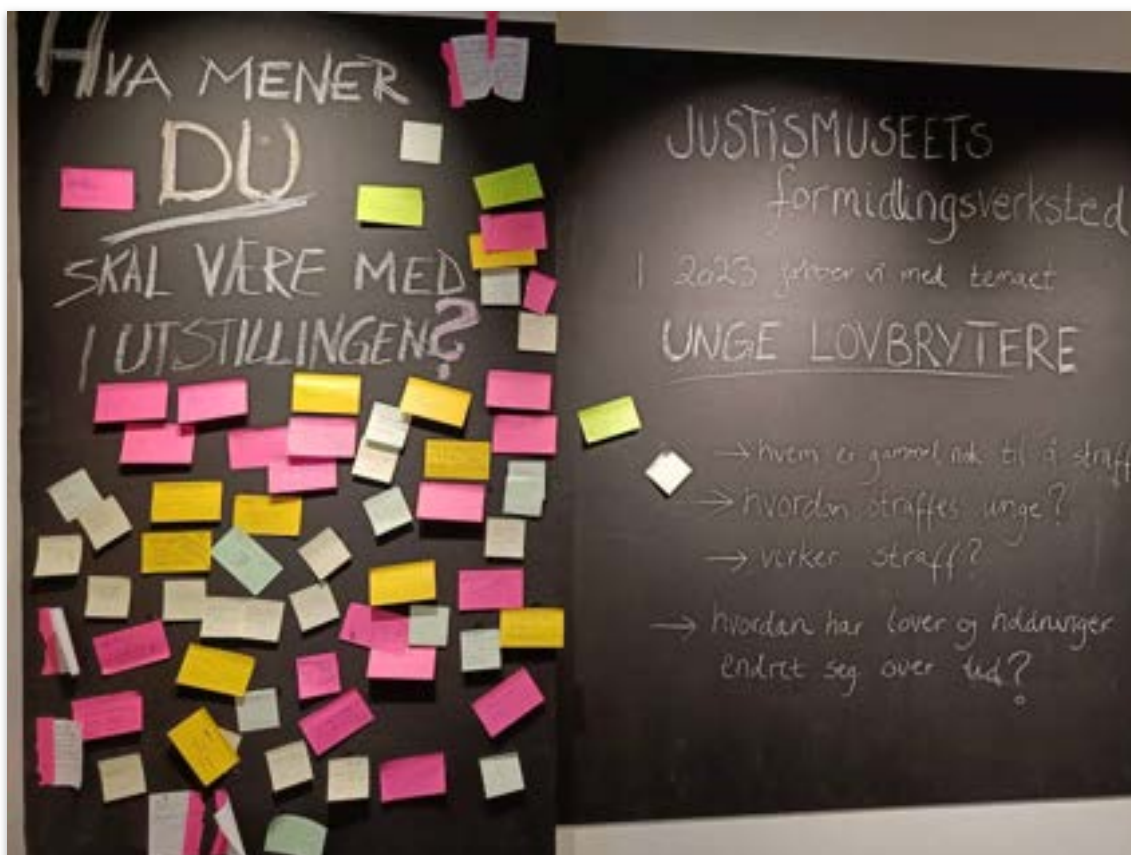

Kriminalasylet var under presenning det meste av 2023.

UTVIKLINGS- OG UTSTILLINGSARBEID

Barn og unge i konflikt med loven

Et åpent "utstillingsverksted" i et av museets utstillingsrom satte fokus på temaet *barn og unge i konflikt med loven*. Forarbeidet startet i 2022 og utstillingsverkstedet åpnet i januar 2023 og var åpent for publikum gjennom hele året. Det inviterte publikum til å engasjere seg i temaet og ytre seg om hva de mente museet burde vektlegge i arbeidet videre. Dette verkstedet ble brukt i forbindelse med flere skolebesøk. Arbeidet med temaet videreføres i 2024, med økonomisk støtte fra Torstein Erbos Gavefond til utstillingsproduksjon.

I mars åpnet en ny utstilling, også koblet til temaet *barn og unge i konflikt med loven*. Her vises bilder av unge domfelte fra slutten av 1800-tallet, sammen med risebenken fra museets samling. Benken stammer fra Kristiania distriktsfengsel i Møllergata 19. Den var i bruk til slutten av 1800-tallet ved fullbyrdelse av prylestraff overfor dømte mellom 10 og 15 år. Den kriminelle lavalderen var 10 år.

Som en del av arbeidet knyttet til samme tema arbeidet Justismuseet videre med rollespill som pedagogisk verktøy. Et rollespill om konfliktråd ble utviklet. Dialog med konfliktrådet, og elever og lærere var viktig i utviklingsarbeidet.

Justismuseets krigsutstilling ble videreutviklet i 2023, gjennom noen oppdaterte tekster samt et innlån av et «J»-stempel fra Jødisk museum Trondheim (JMT). Dette stempelet har tilhørt Strinda Politi i Trondheim og ble donert fra Justismuseet til JMT for noen år tilbake.

AKTIVITETER OG ARRANGEMENT

For besøkende familier har museet tilbudt en rekke gratis oppgaver som kan løses i fellesskap i museets utstillinger, inkl. egne oppgaver knyttet til ferietiden. I 2023 tilbød museet rollespill for familier i forbindelse med ferie og under Kulturnatt.

Et gratis og ambisiøst tilbud i anledning Halloween ble videreutviklet og tilbudt i 2023. Barn, unge og familier i fellesskap kunne løse et mysterium, der deltakerne i tillegg til å undersøke tekniske spor også måtte avhøre ulike karakterer spilt av museets ansatte for å avsløre hvem som var den skyldige.

Samarbeidet om Trondheim krimfestival ble videreført i 2023. For andre år på rad var Justismuseet vertskap for en vellykket litteraturkveld. Også i år bidro Justismuseet til programmet gjennom presentasjon av skikkelige «true crime» fra museets samlinger, og gjennom å invitere mangeårig samarbeidspartner, og drapsforsker Hilde Dahl til en samtale med krimforfatter og psykolog Helene Flood om tilværelsens mørkere sider.

I 2023 videreutviklet Justismuseet krimfestivalen gjennom en egen *Barnas krimfestival* i tilknytning til "voksen-festivalen". Barnas krimfestival hadde gratis inngang for barn, og forfattermøte med Linn T. Sunne, true crime-presentasjon fra museets egen samling (skapsprenging i dropsfabrikken) og en omvisning tilpasset barn på programmet.

Også i år arrangerte Justismuseet et Pride-arrangement i forbindelse og i samarbeid

med Trondheim Pride. Bjørn Andre Widvey og Runar Jordåen fra Skeivt Arkiv presenterte et stykke skeiv Trondheimshistorie.

UNDERVISNINGSTILBUD

Alle Justismuseets faste undervisningstilbud ble gjennomgått og oppdatert i 2023, og nye informasjonsbrosjyrer om alle tilbudene produsert.

Et videreutviklet undervisningstilbud gitt i samarbeid med Jødisk museum Trondheim fikk tilslag hos Den kulturelle skolesekken (DKS) også for skoleåret 2023/24. Dette tilbudet er populært blant skolene og ble fulltegnet også dette året.

For femte år på rad bidro Justismuseet til NTNUs Ekspert i team (EiT), det tverrfaglige, masteremnet hvor studenter samarbeider om oppgaver gitt av eksterne partnere. Gruppene laget ulike formidlingsressurser som ble vist fram i en egen studentutstilling våren 2023. Dette året var det temaet barn og unge i konflikt med loven som ble behandlet i studentenes oppgaver.

Museet har også holdt undervisningsopplegg for studenter fra NTNUs program for Kulturminneforvaltning, for studenter i samfunnsfagdidaktikk, for ulike grupper lærerstudenter og sosiologistudenter.

DIGITAL FORMIDLING

Justismuseets arbeid på digitale flater, både på egne nettsider, på Digitalt museum og i sosiale medier handler både om synliggjøring og markedsføring, og om faglig formidling i tråd med Justismuseets kjerneoppdrag. Justismuseet benyttet i 2023 Facebook, Twitter, Instagram og Youtube som sine sosiale mediekanaler, med fortsatt klart størst aktivitet på Facebook.

Måten de ulike sosiale medie-plattformene brukes endres stadig. Det gjør at brukertall fra år til år ikke nødvendigvis ikke gir det beste bildet av hvordan Justismuseet når ut. Men vi registrerer at på Facebook var det i 2023 en økning på nær 12% såkalt «content interactions» - noe som nok sier noe om at dette fortsatt er en relevant kanal for å nå publikum, om ikke alle målgrupper.

Museets «indre liv» i sosiale medier. Arkivmateriale klart for avlevering.

NØKKELTALL DIGITAL FORMIDLING

	2023	2022	2021	2020
Justismuseet.no, brukere	20 029	20 787	21 622	15 559
Justismuseet.no, sidevisninger	52 317	55 976	59 467	40 483
Digitalt museum, sidevisninger	71 259	103 849	107 117	98 753

Antallet besøk på justismuseet.no er relativt stabilt, mens antallet brukere på Digitalt Museum har gått en del ned fra forrige år. Hva dette skyldes er ikke grundig analysert. I 2023 var det 10 år siden Justismuseet begynte å publisere samlingen sin på Digitalt museum, så dette ble markert med en serie poster i sosiale medier.

Det ble av kapasitetsårsaker ikke publisert nytt materiale på Youtube i 2023, men Justismuseets kanal hadde like fullt 4878 views fordelt på 339 timers seertid. Den straks ti år gamle videoen «En grunnlovsfortelling» som Justismuseet produserte i anledning grunnlovsjubileet er sett drøyt 130 000 ganger i løpet av den tida den har vært tilgjengelig (via Justis- og beredskapsdepartementets side youtubekanal).

Museets podcastkapasitet ble i 2023 brukt til produksjon av episoder til en kommende sesong om politiets rettshistorie i samarbeid med et forskningsprosjekt ledet av Universitetet i Bergen, samt innspilling av podcaststoff om sikkerhetspsykiatrien, slik at ingen nye episoder ble sluppet dette året. Men tidligere produserte episoder fikk 2259 avspillinger i løpet av året, og det var episoden «Rømlingen» om Ludvig Wang, pasient ved Kriminalasylet som trakk flest lyttere.

Den digitale ressursen antattskyldig.no om behandlingen av tyskerjentene ble lansert i 2023 og hadde nær 1200 besøkende iløpet av året.

VANDREUTSTILLINGER

Justismuseets vandretstilling *Propaganda* ble utlånt til Ryfylkemuseet i 2022 for visning fram til sommeren 2023. Etter det ble den sendt videre til Museum Stavanger for visning i 2024.

Justismuseet presenterte ikke noen innlånte utstillinger i 2023. I Kriminalasylet måtte det ene store utstillingsrommet i 1. etasje brukes som mellomlager for samlingen, i tillegg til at deler av rommet ble «okkupert» av lagerbehov for håndverkere som jobbet i huset. Men på tampen av året ble rommet tømt og klargjort for mottak av vandretstillingen *Den nye planeten* som ble montert i desember, men ikke åpnet for publikum før på nyåret i 2024.

Justismuseets rikholdige samling inneholder også instrumenter. Takket være tilgjengeliggjøring på Digitalt museum havnet en beslaglagt munnharpe, sannsynligvis fra Tukthuset/ Trondheim straffeanstalt, på forsida av meldingsbladet til Norsk munnharpeforum våren 2023.

Fasaderehabilitering på Kriminalasylet.
Det ene av museets to publikumbygg var bak
stillas og presenning det meste av 2023.

Helhetlig samlingsutvikling

NØKKELTALL SAMLINGSFORVALTNING

	2023	2022	2021	2020
Totalt antall registrerte gjenstander	21 873	21 353	22 545	22 253
Totalt antall registrerte foto	11 644	10 976	10 235	10 224
Totalt antall gjenstander avhendet eller destruert	1	0	20	34

Da Justismuseet ble stiftet fikk museet ansvaret for deponerte samlinger etter politimuseene i Oslo og Trondheim. Siden har andre samlinger kommet til, bl.a. samlingene etter Politimuseet i Bergen, Kripos, Botsfengselet og Norsk fengselsmuseum i Kongsvinger. Dette er samlinger skapt av ildsjeler med ønske om å bevare egen etats historie, og samlingene er ikke nødvendigvis bygget opp systematisk og etter museumsfaglige prinsipper. De første årene etter stiftelsen hadde Justismuseet nok med å få registrert og magasinert de deponerte samlingene, og begrenset kapasitet og kompetanse til registreringsarbeidet. Siden 2012 har museet hatt en ansatt samlingsforvalter i full stilling. Museet samlingsarbeid har gjennomgått en betydelig profesjonaliseringsprosess og er stadig bedre kjent innad i etatene. Ikke minst har kontaktpersonordningene opprettet i samarbeid med Politidirektoratet og Kriminalomsorgsdirektoratet bidratt til økt kontakt mellom museet og etatene også i 2023, samt tilvekst som har bidratt til å øke samlingens representativitet.

Det meste av Justismuseets samling er nå tilfredsstillende registrert i Primus. Det finnes unntak blant de eldste registreringene (gjort før 2012), men på dette området foregår det kontinuerlig revideringsarbeid.

	2023	2022
Objekter hvor registrering har blitt oppdatert / forbedret	4322	>3000

Justismuseet har hatt lite restanse, men denne har av kapasitetsårsaker økt noe de siste par årene. Restansen består pr. 2023 av omkring 1000 gjenstander og 500 foto som er uregistrert, men det er god kontroll på restansen, siden den for det meste er tilfredsstillende dokumentert ved aksesjon. Registrert materiale er tilfredsstillende digitalisert og tilgjengeliggjort på Digitalt Museum (DiMu).

En rekke gjenstander fra samlingen ble re-fotografert i løpet av 2023 i forbindelse med samarbeidet med Universitetet i Bergen om forskningsprosjektet om politiets rettshistorie. Justismuseet har gjennom prosjektet tilgjengeliggjort om lag 600 objekter (foto fra samlingen og foto av gjenstander fra samlingen) til bruk i forskningsprosjektets kommende bokverk. Dette prosjektet strakk seg inn i 2024.

NYE DEPONI I 2023

Den politihistoriske samlingen ved Kristiansand politihus ble pakket ned og sendt til Justismuseet våren 2023, etter befaring og vurdering like før jul 2022. Deponiavtalen med Agder politidistrikt ble signert i oktober 2023. Avtalen omfatter omlag 200 objekter. Denne samlingen er nå ferdig registrert og delvis tilgjengeliggjort på Digitalt Museum (DiMu), med unntak av fotomaterialet, som er planlagt digitalisert av fotolaben ved forvaringsavdelingen ved Trondheim fengsel i løpet av 2024.

Gudbrandsdal politihistoriske samling ved Lillehammer politihus ble fotodokumentert sommeren 2023, og deponert in situ til Justismuseet. Deponiavtalen med Innlandet politidistrikt ble signert i august 2023. Avtalen omfatter omlag 850 objekter. Dokumentasjon er innhentet, men registreringsjobben i Primus har ikke startet. Det vil derfor trolig ta lang tid før denne samlingen er ferdig registrert og tilgjengeliggjort på DiMu.

Den politihistoriske samlingen ved Kristiansund politihus ble fotodokumentert og deponert in situ til Justismuseet. Deponiavtalen med Møre og Romsdal pd ble signert i mai 2023. Avtalen omfatter omlag 120 objekter, hvorav litt over halvparten er registrert i Primus og tilgjengeliggjort på DiMu.

I oktober 2021 ble det inngått deponiavtale med Kriminalomsorgen region vest om samlingen fra Hustad fengsel, men samlingen kom ikke fysisk til Justismuseet før i desember 2023. Samlingen omfatter omlag 150 objekter. Dokumentasjon er innhentet, men registrering i Primus er ikke igangsatt. Det vil derfor trolig ta lang tid før denne samlingen er ferdig registrert og tilgjengeliggjort på DiMu.

I januar 2023 ble det inngått deponiavtale med Sør-Vest pd om bevismateriale fra Nokas-saken. Avtalen omfatter 24 objekter, som er ferdig registrert i Primus. Justismuseet har fra før 7 objekter tilknyttet samme sak, overført fra Hordaland pd i 2007. Disse objektene er av sensitivitetshensyn foreløpig ikke publisert på DiMu.

SAMLINGENS TILGJENGELIGHET

I 2023 var det ti år siden Justismuseet begynte å publisere på Digitalt museum. Digitalt museum bidrar til å gjøre mest mulig av samlingen tilgjengelig, siden kun en liten andel av den til enhver tid vil være fysisk utstilt. Digital tilgjengeliggjøring av samlingen er også viktig for å kunne ivareta oppgaven som et museum med et nasjonalt oppdrag. Gjennom Digitalt museum blir samlingens potensiale som kilde til kunnskap lett tilgjengelig for mange.

MER SAMLINGSFORVALTNING OG SAMARBEID

I 2022–23 har Justismuseets samlingsforvalter bidratt til med kompetanse inn i en faggruppe som har rådgitt 22. juli-senteret i deres samlingsarbeid.

Det ble avholdt et digitalt møte for historiske kontaktpersoner i Kriminalomsorgen, og et samarbeidsmøte med kontaktpersonen på Kriminalomsorgens høgskole og utdannings-senter KRUS.

En representant fra Agder politidistrikt besøkte Justismuseet med tanke på planlegging av en framtidig utstilling på det nye politihuset i Kristiansand.

I løpet av året ble museets boksamling redusert. Bøker ble sendt til biblioteket ved KRUS og Nasjonalbiblioteket, og noe ble kassert.

Et objekt fra samlingen, innrammede fotografi – en «reklameplakat» fra Trondheim tukthus, ble utlånt til Nasjonalmuseet på slutten av året, for å brukes i Nasjonalmuseets utstilling «Drager og laft» i 2024. Lånekontrakten med House of European History i Brussel, som har utstilt objekter fra Justismuseets samling, ble fornyet i 2023, med nye tre års lånetid. I 2023 hadde Justismuseet til sammen 27 gjenstander lånt ut til andre museer.

ARKIVAVLEVERING

I 2023 ble det igangsatt et stort arkivavleveringsprosjekt. Etter lite framdrift i dialogen med Arkivverket når Justismuseet i lang tid forsøkte å avklare hvordan store mengder avleveringspliktig materiale skulle håndteres, ble det fortgang i 2023 da henholdsvis Kriminalomsorgen og Politidirektoratet fikk pålegg om å ta ansvar for eget arkivmateriale som feilaktig hadde havnet på Justismuseet tilbake i tid. Kriminalomsorgens materiale ble avlevert grovsortert til Kriminalomsorgen høsten 2023 og besto av nærmere 500 kg arkivmateriale. Arbeidet med politiets materiale fortsetter inn i 2024.

Øverst: samlingsbesøk i Kristiansund.
Nederst: Praksisstudent Benjamin klargjør nesten et halvt tonn arkivmateriale.

Trygg ivaretakelse

Det er bare en liten andel av Justismuseets samling er som til enhver tid er utstilt. Mesteparten av gjenstandssamlingen er oppbevart i Steinberget, museets fjellmagasin. I tillegg har Justismuseet tekstmagasiner, rekvisittlager, arkiv, bibliotek og fotomagasin i Kriminalasylet. Museets våpensamling er forskriftsmessig lagret i Forsvarsmuseets magasin på Dora. Aksejon og restanse er fordelt på flere rom både i Steinberget, i begge museumsbygninger, samt i rom Justismuseet disponerer i vaskeribygningen. I tillegg finnes flere deponier lagret og/eller utstilt i sin lokale kontekst, blant annet i Åna fengsel og hos Kripos i Oslo. Justismuseet har også til enhver tid utlånt gjenstandsmateriale til utstillinger i andre museer.

Et antatt innbruddsforsøk skjedde i et av museumsbyggene våren 2023. Byggets hoveddør bar synlige tegn på å ha blitt forsøkt brutt opp, men alarm fungerte etter hensikten og vokter rykket ut. Det var ingen tegn til at noen hadde tatt seg inn lenger enn til yttergang, og det var ingen skader, utover merke på dør og ingenting var stjålet. Saken ble anmeldt. I tillegg til den sikkerheten som godt alarm- og brannslukningsutstyr gir, er det gunstig for museets sikkerhet at Trondheim fengsels avdeling i Kongens gate, som deler bakgård med den ene museumsbygningen, gjenåpnet på rampen av 2023 etter å ha vært stengt en periode. Det skaper større trafikk i positiv forstand omkring museumsbygningene, også utenfor åpningstid.

SIKKERT, MEN UHENSIKTSMESSIG

Lokalene Justismuseet disponeres vurderes som å ha god sikkerhet. Men lokaler for mottak, fotografering og mellomlagring i museets lokaler er lite hensiktsmessige, og det er problematisk at alt materiale må fraktes inn gjennom museet publikumslokaler/utstillinger.

Lokalene som brukes til magasin-/arkivformål i Kriminalasylet mangler dessuten heis (heisen går kun til 2., lokalene er i 3. etasje). Dette ble svært følbart 2023 da lokaler som fortrinnsvis skal brukes til utstilling, måtte brukes som mellomlager, fordi det var helt uaktuelt å bære kriminalomsorgens halve tonn med arkivmateriale flere ganger opp og ned de bratte trappene, jfr. arkivavleveringsprosjektet. Magasinet i Steinberget er både av HMS og andre praktisk-/tekniske årsaker ikke egnet til slikt bruk, men er godt egnet til rent magasininformål.

PROSJEKT KARTLEGGING STEINBERGET MAGASIN

Steinberget ble bygget for Sivilforsvaret på 1950-tallet og overdratt til Justismuseet i 2001. Sikkerhetsutredningen gjennomført som et forprosjekt finansiert av Stiftelsen UNI startet i 2021 og ble sluttført i 2023. Den viser at Steinberget trygt kan benyttes som museumsmagasin, men visse utbedringer er anbefalt. Arbeidet vil bli fulgt opp videre.

Aktiv samhandling

Justismuseet er et lite og frittstående museum. Mange faglige samarbeidsarenaer og -relasjoner er viktig for museets utvikling og faglige soliditet. Museet samarbeider med andre både i forbindelse med samlingsarbeid, om utvikling av utstillinger, undervisning og annen formidling, og på et strategisk nivå.

NETTVERK OG SAMARBEID

Justismuseet deltok på

- Kulturdirektoratets museumskonferanse i Bodø med tema universell utforming.
- Norges museumsforbunds årsmøte i Stavanger og på museumsforbundets seksjon for ledelse sin konferanse i Harstad.
- Trøndelag fylkeskommunes årlige kulturmiljøkonferanse.
- Europadagene på Falstadsenteret i regi av Trøndelags Europakontor.
- på eCHOing seminar på NTNU- et samarbeid om gamification i kulturinstitusjoner

Justismuseet deltok i referansegruppe for prosjekt MuSaDel «Museum, samfunn, deltakelse – grunnutdanning for noen, etter- og videreutdanning for andre», ledet av program for kulturminneforvaltning NTNU og Museene Arven, og ledet en panelsamtale på prosjektets årskonferanse.

I 2023 inngikk Justismuseet et samarbeid med Nasjonaljubileet 2030 – Norge i tusen år. En viktig del av jubileet er en årlig «jubileumsstafett» fram mot 2030. I 2024 er stafett-temaet «Verdier i lovverket» siden det er viktige rettshistoriske jubileer i 2024 med både 750-årsjubileum for Magnus Lagabøtes landslov og 1000-årsjubileum for Kristenretten. Både Gulatinget, Frostatinget, Moster 2024, Stiklestad/Museene Arven og Nidaros bispedømmeråd inngår i 2024-samarbeidet, og Justismuseet skal bidra til panelsamtaler under temaet «Verdier i lovverket» på alle disse stedene i løpet av året. På sikt er det også planer om å utvikle en digital læringsressurs. Justismuseet nedsatte en fag-gruppe som diskuterte mulige tema for slike samtaler, og deltok på Nasjonaljubileets nettverkssamling i Harstad høsten 2023. Arbeidet fortsetter i 2024.

Samarbeid med Universitetet i Bergen om podkastproduksjon og tilgjengeliggjøring av billedmateriale til forskningsprosjektet om politiets rettshistorie er nevnt tidligere i denne årsmeldingen.

I forbindelse med utvikling av Strategisk handlingsplan 2024-28 hadde Justismuseet møte med mange aktører, blant andre Politidirektoratet, Domstoladministrasjonen,

Kriminalomsorgens høgskole og utdanningssenter (KRUS), Trøndelag fylkeskommune, fagmiljø ved NTNU, reiselivsaktører og Advokatforeningens forsvarergruppe.

Justismuseet samarbeidet med filmfestivalen Kosmorama om å vise dokumentarfilmene «Judges under pressure» og «The Trial» under festivalen i 2023.

I en periode i 2023 var en domfelt person engasjert med arbeidsoppdrag for Justismuseet som en del av sin fotlenkesoning, administrert av Trøndelag Friomsorgskontor.

Justismuseet hadde også i 2023 en bachelorstudent fra studiet Arkiv og samlingsforvaltning ved NTNU i praksisopphold ved museet.

Samlingsforvalter Hilde H. Olsø ble invitert til å gjesteforelese ved studiet Arkiv og samlingsforvaltning ved NTNU.

Formidlingsansvarlig Eva Furseth ble invitert tilbake til den årlige konferanse *SPOR - arena for kulturarv i DKS* hvor Justismuseet i 2019 vant førsteprisen da hun pitchet ideen til rollespillet *Eventyrlig rettssak* der. Eventyrlig rettssak utviklet seg til å bli et mangeårig prosjekt med store positive ringvirkninger for Justismuseets formidlingsarbeid. Eva ble invitert til å holde en innledning om dette, og til å sitte i juryen for idépitch-konkurransen.

I 2023 bygget Justismuseet nettverk innen reiseliv mv. gjennom innmelding i Cruisennettverket i Trondheim og Visit Trondheim.

Gjennom dialog med Menneskerettighetsakademiet – kom en avtale om å låne utstillingen *Den nye planeten* på plass. Denne vandretstillingen er utviklet av Menneskerettighetsakademiet i samarbeid med Eidsvoll1814.

Samarbeidet med Trondheim fengsel fortsatte i 2023. De innsatte på forvaringsavdelingen har i mange år jobbet med digitalisering av historiske foto på oppdrag for Justismuseet, som en del av opplæringstilbudet til de innsatte. Våren 2023 fikk Justismuseets ansatte besøke fengselet og de som jobbet på det grafiske verkstedet, og senere på året kom inn- og ansatte på gjensitt for å bli nærmere kjent med Justismuseet og for å få omvisning i utstillingene.

Justismuseet er med i et trøndersk museumsnettverk hvor ledere for museer og beslektede institusjoner møtes årlig.

Justismuseet: I forgrunnen den nyrehabiliterede fasaden på *Kriminalasylet* som ble ferdigstilt høsten 2023. I bakgrunnen, museets bygg *Det militære sykehus*, som åpnet i 2021.

Organisasjonsutvikling og økonomi

PÅ FLYTTEFOT MELLOM DEPARTEMENTER

Justismuseet har ved gjentatte anledninger påpekt at det er det økonomiske rammevilkårene som er den begrensede faktoren i museets virksomhet. For trange økonomiske rammer skapte et misforhold mellom størrelsen på oppdraget – det å være et moderne museum med oppdrag om å ivareta og formidle historien til politi, rettsvesen og kriminalomsorg – og den lille organisasjonen som skulle utføre oppdraget.

Justismuseet har også vært i en særstilling, som et museum med egen post på Justis- og beredskapsdepartementets budsjett. Tidlig i 2023 ble Justismuseet kontaktet av Justisdepartementet med signal om at de var i dialog med Kulturdepartementet for å vurdere en flytting av Justismuseet over til Kulturdepartementets portefølje. Kort tid etter kom det i stand et møte hvor representanter fra begge departementene kom til Justismuseet til et møte med styreleder, nestleder og direktør. Her ga begge departementer uttrykk for at de så en slik overføring som hensiktsmessig. Det ble også oppfattet slik at begge departementene anerkjente at tilskuddet til museet burde øke.

Etter dette møtet var det ikke mye informasjon fra departementene om utviklingen i saken, og Justismuseet sendte som avtalt tilskuddssøknaden for 2024 til Justisdepartementet.

NYE RAMMER

Da forslaget til statsbudsjett ble sluppet i oktober ble det klart at tilskuddet til Justismuseet var flyttet til Kulturdepartementets portefølje. Og det foreslåtte tilskuddet var på 10,7 millioner, en substansiell og svært gledelig økning fra tilskuddet for 2023 på 8,2 mill. Det bar videre anført at «(...)tilskuddet til Justismuseet på 10,7 mill. kroner vil bli tildelt via Museene i Sør-Trøndelag.» uten at dette ble utdypet noe videre i budsjettproposisjonen.

I desember ble budsjettet vedtatt, og Justismuseet kunne gå 2024 i møte i visshet om at rammevilkårene for arbeidet ville bli endret til det bedre, og at det mangeårige budskapet om at Justismuseet er et *godt* museum, med for *dårlige* rammevilkår endelig hadde blitt hørt og anerkjent.

NY STRATEGI – KLAR FOR EI NY TID

Justismuseet la mye arbeid i utviklingen av den nye strategien «Strategisk handlingsplan 2024–28» i løpet av 2023, og det ambisjonsnivået som den planen signaliserer er godt nivellert for de nye budsjetttrammene som 2024-statsbudjettet legger.

Strategiarbeidet engasjerte mange i året som gikk. Staben bidro og styret hadde saken

oppe til underveisdrøfting før den kom til endelig vedtak. Det ble prioritert å gå i dialog med en lang rekke eksterne aktører underveis i arbeidet, så mange dialogmøter ble avholdt som en del av strategiprosessen.

STYRET

Styrets sammensetning ble ikke endret i løpet av kalenderåret, ingen representanter sto på valg i 2023. Styret gjennomførte fem ordinære styremøter, hvorav ett også inkluderte varamedlemmene, og årsmøte i 2023. Arbeidsutvalget bestående av styreleder, nestleder og direktør møttes mellom styrets møter. Styrets sammensetning i 2023 var:

Styrets leder:

- Bjørn Kristian Soknes, tidligere førstestatsadvokat Statsadvokatene i Trøndelag. Soknes' personlige vara er Per Morten Schjetne, begge er utpekt av Justismuseets styre og oppnevnt for perioden 2020–2024.

Styrets nestleder:

- Jorid Midtlyng, tidligere regiondirektør Kriminalomsorgen. Midlyngs personlige vara er Torill Holsvik Høyem, begge oppnevnt etter forslag fra Kriminalomsorgsdirektoratet for perioden 2020–2024.

Øvrige styremedlemmer og varamedlemmer:

- *Arne Kristoffer Gloppen*, politiinspektør POD med personlig vara Astrid Birgitte Borge, begge oppnevnt etter forslag fra Politidirektoratet for perioden 2022–2026.
- *Jørn Øyrehagen Sunde*, professor Universitetet i Oslo (UiO) med personlig vara Kari Berget, begge oppnevnt etter forslag fra Domstolsadministrasjonen (DA), for perioden 2022–26.
- *Ove Sem*, bedriftsrådgiver og tidligere stasjonssjef ved Sentrum politistasjon, med personlig vara Håvard Karlsen, begge oppnevnt etter forslag fra Trondheim kommune for perioden 2022–2026.
- *Yrja Flem*, markeds- og kommunikasjonsleder NTNU Vitenskapsmuseet med personlig vara Lars Fredrik Stenvik, begge oppnevnt etter forslag fra NTNU, for perioden 2020–2024.
- *Hanna Mellemsæther*, fagsjef Museene Arven, personlig vara Anne Mette Gottschal, begge utpekt av Justismuseets styre for perioden 2020–2024.
- *Christine Rokkan Eriksen*, museums konsulent, personlig vara Hilde H. Olsø, valgt av og blant Justismuseets ansatte for perioden 2022–2026.

NØKKELTALL BEMANNING

	2023	2022	2021	2020
Faste stillinger årsverk	4,6	4,6	4,6	4,6
Permisjoner årsverk	≈0,67			
Åremål årsverk	1	1	1	1
Timelønnede sesongansatte	≈1,5	≈1	0,45	≈0,01
Prosent sykefravær	≈9,2%	8,7%	11,5%	16%
Årsverk ytt totalt	≈5,8	≈5,5	4,9	3,9

I 2023 har bemanningen på Justismuseet bestått av til sammen fem personer i 4,6 faste stillinger, samt direktør i åremålsstilling (6 år). Det har ikke vært utskiftninger i den faste staben i 2022. En ansatte var i 50% permisjon i hele kalenderåret, og en ansatt gikk ut i 100% permisjon fjerde kvartal. Sju personer hadde vakter som museumsvert i løpet av året. Til sammen ble det av fast ansatte og korttidsengasjerte ytt om lag 5,8 årsverk ved Justismuseet i 2023.

Signaler om økte driftsrammer i 2024 gjorde at Justismuseet valgte å utlyse i ettårsvikariat for hele 2024 i forbindelse med en foreldrepermisjon. Vikariatet ble utlyst på Finn.no og nær 60 søkere melde seg, mange av dem høyt kvalifiserte. Fem kandidater ble intervjuet, tre av dem i to omganger. Kandidaten innstilt som nummer en takket ja, med oppstart i januar 2024.

Ved utgangen av året trådte rådgiver Knut Sivertsen over i pensjonistenes rekke. Knut overtok ansvaret for politiets samling som ung politibetjent midt på 1980-tallet. Knut var en drivkraft og bidro til at Trondheim politimuseum kunne åpne dørene i det gamle Kriminalasylet mot slutten av 90-tallet. Og da Norsk rettsmuseum/ Justismuseet ble etablert i 2000 fortsatte Knut å bidra. Da han ble politipensjonist i 2015, gikk han direkte over i en stilling som museumsrådgiver. Takk for innsatsen og samarbeidet! Bildet viser museumsrådgiveren i en ganske annen rolle på 90-tallet.

Nesten hele staben høsten 2023.

HMS OG ARBEIDSMILJØ

Det var noe langtidssykefravær i staben i 2023. Dette får relativt stort utslag for den totale sykefraværsprosent i en liten stab. Det er ikke dokumentert sykefravær som skyldes forhold på arbeidsplassen. Det ble gjennomført vernerunde i 2023. Felles fagdager for både fast ansatte og museumsverter ga faglig utbytte og var et viktig arbeidsmiljøtiltak.

PARTSSAMARBEID

Det ble gjennomført lokale forhandlinger uten konflikt. Justismuseet er medlem av Virke og forhandler lokalt med Forskerforbundet.

MUSEETS LOKALER

Rehabilitering av Kriminalasylet pågikk for fullt i hele 2023. Byggets var dekket av av stillas og presenning det meste av året og gjennom hele sommersesongen. Det var krevende å kommunisere at museet faktisk var åpent – og det er krevende å faktisk drive et museum i et bygg som også er en slags «byggeplass». Dette byggeplass-inntrykket ble forsterket av at Vaskeriet bygget Justismuseets to bygg, også var under ytret vedlikehold hele året. Kriminalasylets fasade ble «avduket» i begynnelsen av september, og fasaden var et flott syn.

Innvendig rehabilitering ble igangsatt i 2023, etter en lang prosess knyttet til avdekking av historiske farger og valg av farger i dialog med vernemyndighet. En celle i 2. etasje ble rehabilitert og fungerte som «metode-test-lab». Arbeidet ble svært tidkrevende og gir signaler om at planlegging og samdrift museum/rehabilitering vil bli utfordrende de kommende årene.

ØKONOMI

Justismuseets økonomiske situasjon var fortsatt presset i 2023. Justismuseets drift ble i 2023, som foregående år, i all hovedsak finansiert gjennom tilskudd over statsbudsjettet (Justis- og beredskapsdepartementet). Museets samarbeid med Justisdepartementet var godt.

Kartleggingsforprosjektet (Steinberget) finansiert av Stiftelsen UNI ble fullført i 2023 og tilskuddet utbetalt.

En søknad til Torstein Erbos Gavefond om bidrag til en utstilling om unge i konflikt med loven fikk tilslag. Prosjektet skal gjennomføres i 2024.

Samarbeidet med Universitetet i Bergen om bilder til politiets rettshistorie-verket ble igangsatt. Arbeidet og inntekten fordeler seg over årene 2023 og 2024.

Arbeidet med prosjektet *Verdier i lovverket* fikk økonomisk støtte fra Nasjonaljubileet. Men en søknad om midler til en læringsressurs til samme prosjekt fikk avslag fra Kirkerådet.

Søknad til DKS om undervisningstilbud i samarbeid med Jødisk Museum Trondheim for skoleåret 2023/24 fikk tilslag. Videre fikk Justismuseet tilslag på en DKS-turne med Eventyrlig rettssak for skoleåret 2024/25 i Innlandet fylke.

TAR DU DEBATTEN

Hva mener du om ungdom og straff? Ta et kort, snu timeglasset og diskuter!

Hver kan få 1 minutt på sin mening, eller dere kan bruke 1 minutt på hvert spørsmål.

Skriv gjerne ned noen tanker på svarkortene etterpå og legg i boksen.

TAR DU DEBATTEN?

Ungsocialisten
Karl ...
mar ...
f. 17/11 ...
1,78 m, bl. o. blondt haar,
sinnat ...
rød flekk på venstre hånd,
en liten vorte og en bl.
frik på høire haand,
er 9- og uvisst av riget i
henhold til lov av 4 mai

2013-2023

ti år på Digitalt museum

JUSTISMUSEET